

YIL 3 Sayı 9
Haziran 2007

HİKMET

150 denli 3 €

İLMİ ARAŞTIRMA DERGİSİ - JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCH

ADEKSAM
Gostivar - Makedonya
Macedonia

ADEKSAM
MATÜSİTEB üyesidir

DERGİNİN SAHİBİ:
ADEKSAM adına başkan
Beyullah MUÇA

DERGİNİN EDITÖRÜ ve
YAYIN YÖNETMENİ:

Dr. Enis RECEP

DERGİNİN EDITÖR
YARDIMCISI:

Mr. Fadil HOCA

TASARIM

Elyesa ALI

DERGİNİN YAYIN KURULU:

Mr. Sami İSLAMOĞLU
Mr. Savin ALIL
Mr. Nazim İBRAHİM
Mr. Melahat ALI
Mr. Veli KREC
Mr. İslam YUBUF
Mr. Aziz ŞEH
Mr. Esfer ALI
Mr. Süleyman BAKI
Mr. Büent DERVİŞ
Mr. Abdülmecit NUREDİN

DERGİNİN DANISMA
KURULU:

Prof. Dr. Hamdi HASAN
Prof. Dr. Erol ŞABANOV
Doç. Dr. Numan ARUÇ

İNGİLİZCE TERCÜME

Zeynep NUREDDİN

İçindekiler

THE ORIGINS OF MULTICULTURALISM IN
MACEDONIA
Dr. Misho Doknanovich
(9-17)

RELIGIOUS EDUCATION IN TURKEY:
The Case of Islamic Education
Dr. Hamit ER
(19-30)

MAKEDONYA TÜRK KÜLTÜRÜ VE
EDEBİYATINDA
FAHRİ KAYA
Doç. Dr. Numan Aruç
(31-37)

A SHORT OVERVIEW OF THE YORUKS IN
MACEDONIA
Mr. Nazim İBRAHİM
(39-47)

TÜRKBAŞLAR
Mr Abdülmecit NUREDİN
(49-57)

SESLER DERGISİNDE TİYATRO ELEŞTİRİSİ
Mr. Şennur Süleyman
(59-63)

MAKEDONYA TÜRK ÇOCUK OYUNLARINDA
SAYIŞMALAR
Mr. Mahmut Yonuz
(65-75)

RUMELİ COĞRAFYASINDA YETİŞEN KİMİ
DIVAN ŞAIRLERİNİN ÖZELLİKLERİ
Mr. Fadil Hoca
(77-83)

KİTAP TANITIMI
Prof. Dr. Yusuf HAMZAOĞLU, ATATÜRK VE
MAKEDONYA TÜRK LÜĞÜ
Prof. Dr. Hamdi HASAN
(85-91)

İÇİNDEKİLER

The origins of multiculturalism in Macedonia
Dr. Misho Doknanovich
(9-17)

Religious Education in Turkey:
The Case of Islamic Education
Dr. Hamit Er
(19-30)

Makedonya Türk Kültürü ve Edebiyatında
Fahri Kaya
Doç. Dr. Numan Aruç
(31-37)

A Short Overview Of The Yoruks In
Macedonia
Mr. Nazim Ibrahim
(39-47)

Türkbaşlar
Mr Abdülmecit Nuredin
(49-57)

Sesler Dergisi'nde Tiyatro Eleştirisi
Mr. Şennur Süleyman
(59-63)

Makedonya Türk Çocuk Oyunlarında
Saygımlar
Mr. Mahmut Yonuz
(65-75)

Rumeli Coğrafyasında Yelışen Kimi Divan
Şairlerinin Özellikleri
Mr. Fadıl Hoca
(77-83)

Kitap Tanıtımı
Prof. Dr. Yusuf Hamzaoğlu,
Atatürk ve Makedonya Türküğü
Prof. Dr. Hamdi HASAN
(85-91)

MAKEDONYA TÜRK ÇOCUK OYUNLARINDA SAYIŞMALAR

Mr. Mahmut Yonuz

Makedonya Türkleri yıllarca Makedon ve Arnavutlarla birlikte yaşarken ortaklaşa bir kültürü oluşturdular. Her üç ulusun dillerinde zamanla, bu dillerden kelimeler de girmeye başlamıştır. Bu gün ister Makedonca ister Arnavutça ve isterse de Türkçede zor denilecek kadar bir rakamda kelimeler girmiştir.

Bu nasıl olmuştur? Makedonya'nın bu üç ulusu en yoğun, ülkenin Batısında yaşıyorlar. Yaşadıkları kasaba ve köylerinde, mahallelerde, karışık ailelerin evleri yan yana olmak üzere, kent binalarda da aynen köylerde olduğu gibi, her binanın katında üç milletten aileler yaşamaktadır. Tabii ki, hal böyle olunca komşular aralarında büyük dostluklar kurarlar. Dolayısıyla bu aileler yıllardan beri aralarında bir çok alacak-verecekleri olmuştur. Özellikle türlü bayramlarda olsun, düğünlerinde olsun, her kezin örf ve adetleri farklı da olsa bir birlerine hep saygı duymuşlardır. Böyle olunca da her aile çocuğuna bu ilişkiler doğrudan doğruya yansımıştır. Bunu yine başka bir örneği çocuklar mahallelerin meydanlarında olsun, binalar önünde, hiç fark etmeden hangi ulustan olursa olsun, birbirleriyle her türlü oyunlar oynuyorlar. Bazen hepsi Türkçe konuşuyor bazen Arnavutça bazen de Makedonca konuştuklarını duyuyorsun. Demek ki, bura çocukları daha küçük yaştan bu üç dil öğrenme fırsatını yakalıyorlar.

Aralarında oynarken en çok dikkatimi çeken oyunlarda ki sayışmalar. Sayışmalarda bile üç dilin etkisini yine de gözüme çarpmıştır. Beni ilgilendiren hiç şüphesiz Türkçe sayışmalarda ki, diğer dillerden gir-

miş olan kelimeler ve Türk çocukların aralarında ki, Türkoş sayışmalar. "Son makaron son fero, emaron emaron leo leo tip tip tip..." yada birincisinde "U eniki deniki kırka be abe babe domane..." yada birincisinde Arnavutçadan ikincisi ise de Makedoncadan Türk çocuk oyunlarının ağzlarında kullanılan sayışmalarından birkaçı. Ne yazık ki ülkemizde bu konuyla ilgili pek güçlü çalışma yapılmamıştır, genelde derleme niteliğinde ürünler vermişlerdi ancak son yıllarda Prof Dr. Hamdi Hasan'ın "Makedonya Türklerince Söylenen Bilmeceler ve Tekerlemeler" adlı eseriyle şimdiye kadar en ciddi bir çalışma olarak gösterebiliriz.

Eğer yukarıda ki sayışma örneğine bakılırsa, "ağızda yuvarlanan söz... Saçma sapan söz... Eşsesli kelimelerle kurulu konuşma..." bütün bu sözler **tekerleme** anlamına gelmektedir.¹

GİRİŞ

Sayışmalar sözlü halk edebiyatı ürünüdür. Türk edebiyatında sayışmalarla ilgili ilk örneklerine 11. yüzyıldan itibaren rastlanıyor. Bu yüzyılda değerli şah eserimiz Divanü Lügati't Türk'te² tekerlemelerin ve sayışmaların olduğunu görüyoruz.

Ülkemizde, Tekerlemelerle daha doğrusu Sayışmacalarla ilgili Hamdi Hocamızın bu alanda yapmış olduğu araştırmalarına göre etimolojik hakkında şimdilik güvenilir bir bilgi olmadığını ifade ediyor. Sayışmacalar söylenirken hem nesir hemde nazım biçiminde söylenirler. Nazım biçiminde söylenen sayışmacalarda uyaklar sabit değildir, değişirler. Bir ana konu da yoktur.

Tanım olarak, Çocuklarda hoşça vakit geçirmek, konuşma kabiliyeti kazanmak, oyunlarda **eş** ve **ebe**,³ Bura Türk çocukları ise **Ebe**'nin yerine "**loce**" kelimsini kullanırlar (*genellikle çocuk oyunlarında baş olan veya takıma karşı tek başına oynayan çocuk*) seçmek için bu yola baş vurulur.

Sayışmalar, çeşitli ses tekrarları, başta ve sonda kafiyelerde bir-birine bağlanan vezinli veya vezinsiz cümlelerin sıralanmasıyla meydana

1 Edebiyat Ansiklopedisi, Milliyet 1991

2 Hamdi Hasan, Makedonya Türklerince Söylenen Bilmeceler ve Tekerlemeler

3 Pertev Nâli Boratav, Masal Tekerlemelerin Çeşitleri

belirtilir. Tekerleme - sayışma söylenirken dilin kaydelerine pek uyulmaz gibi, mantık silsilesi de aranmaz. Tezad'a (çelişki), mübalağaya (abartma), güldürmeye, tuhaflığa, şaşırtmaya dayalıdır. Bu yapılırken dinleyici üzerinde şaşırtıcı bir tesir bırakma asıl konuya geçilirken dikkatleri belenilen noktaya çekme amacı güdülür.⁴ Masal tekerlemesi, oyun tekerlemesi-sayışması gibi adlar alır.

Bizi ilgilendiren çocuk oyunlarında ki sayışmalardır. Çocuk oyunlarında ki sayışmalar yöreye göre değişik isimler de söylenirler. Mesela Türkiye'nin Doğusunda "döşeme", Güneyinde ise "sayışma". Makedonya Türk çocukları da aynen "sayışma" kelimesini kullanırlar.⁵ Örnek: "Pite pite kol pite, kimi tutaciz oni vuraciz" Aralarında sayışma yapıldıktan sonra "loce'nin" kimde kalacağını yani takıma karşı tek başına oynayan çocuk belirlenir.

Tekerleme, mani, sayışma, bilmece çocuğun dilsel bellek gücünü artırır. Pratik bir dil kazandırır. Çocuklar bu halk anlatı türleriyle eğlenir, düşünmeye başlar, dil ve düşünce ilişkisini sezinler, dilin gizemli dünyasını duyumsar. Bilmece, sayışmalar, maniler, bir varlığın, olayın, kavramın adını vermeden kapalı biçimde, çağrışımla birlikte, özelliklerini belirterek bulunmasını sağlarken, çocuğun sözcük dağarcığını da zenginleştirir.⁶

Sayışmalar, çocuğun dinleme, konuşma ve dilin anlam yapılarının, cümlelerin, dilin özelliklerini, sık sık yapılan tekrarlarla ezber alışkanlığını kazandırarak çocuğun psikomotor becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur. Dilin telaffuzu, boğumlaması ile bir bütün halinde öğretilmesine katkıda bulunur. Dildeki semboller, alegorik anlatımı, sebep-sonuç ilişkisine dayandırarak dilin mantıksal dizinini kavratır. Dilin matematiğini geliştirir. Dilin gülmece ve eleştirel boyutunu tanıtır.⁷

Yukarıda ki örnekte de görüldüğü gibi, kullanılan kelimeler Rümeli Türklerine ait olan kelimelerdir. Öğrencilerimle birlikte derlemiş olduğumuz tekerlemeleri Gostivar ve yöresi halkının dilinde çocukların oyun-

4 A.G.E

5 Şükrü Elçin, Halk Edebiyatına Giriş

6 A.G.E

7 Nas, 2002 : 325

larında kullandıkları tekerlemelerdir.

Son yıllarda uyduların aracılığıyla Türkiye programları da televizyonlarda seyredilirken, Türkiye'deki Televizyon çocuk yayınlarında ki sayışmaları bura Türk çocukları onları ezberleyip, aralarında kullanmağa başlamışlar. Tabi ki bu, sevindirici bir olaydır bura Türkler için. Çünkü eskiden bu imkânların olmaması, Anavatanımızdan uzak olduğumuz için ve irtibat kurmak biraz zor olduğu için, güzel Türkçemizi de kaybetme ihtimali vardı. Demek ki bir milletin kültürünü belli kalıplara oturtmak, sosyologların tariflerine haps etmek ne doğrudur nede mümkündür. Çünkü bu gün dünya üzerinde tek başına kalabilmiş, başka kültürlere hiçbirşey vermemiş ve ya onlardan hiçbirşey almamış bir kültür yoktur.

Samih Ayverdi'ye göre kültürümüzün önemli bir dairesini ipek böceğinin kozasını ördüğü gibi tek başına şekillendirip geliştirmiş ve temsil etmiştir. Bir tarafta asırlar içinde gelişmiş, zenginleşmiş, süzölmüş bir İstanbul kültürü. Burada örf ve adeti, eğlencesi, tavrı, ıstırapı, sevinci var. Diğer tarafta ise Üsküp'te mesela Yahya Kemal Beyatlı da Rumeli'de aynı kültürü ve aynı havayı o diyarlarda estirmeye çalışıyor. Muhakkak ki Üsküp, şairinin ifadesiyle, Şar Dağı da bir kültür mirasının devamıdır.⁸

Makedonya Türklerini yıllardan beri her ne kadar kendi kültüründen ve anavatanından koparmak istemişlerselerde bunu asla başaramamışlar veda başaramıyacaklar. Artık yeni nesillerin elinde internet ve uydular aracılığıyla Türkiye televizyon programlarını yakından takip etme fırsatını yakalamışlardır.

Bu imkânlar yeni nesiller için büyük bir avantaj olmuştur. Bu gün genç nesillerimiz çok daha güzel bir öz Türkçeyi konuştuklarını görüyoruz. Hal böyle olunca Türkiye Türkçesinden daha doğrusu İstanbul Türkçesinden hiçbir farkı olmadığını görürüz Hatta okul çocukları bile Rumeli ağzını bırakıp Türkiye Türkçesini konuşmaya özen gösterirler. Özellikle aralarında ki oyunlar oynarken etraftakilerin bu yenilikler hemen gözüne çarpar. Tabiki büzbütün yöre ağızlardan kopma imkanı yoktur, mesela bazı sayışmalarda yöresi Türkçenin, bazı sayışmalarda ise Türkiye Türkçesinin etkisi ağızlarda görülür. Yukarıda da söz ettiğimiz

⁸ Kâzım Yetiş, Tekerlemeler- Bilmeceler

...daha eski nesillerin ağızlarında ki sayışmalarda ve yeni nesillerin sayışmalarında bazı farklar göze çarpmaktadır. Ancak bu çalışmam kısıtlı olduğu için farklılıkların tasnifini yapmak gerek duymadık. Sadece bunları öğrencilerimle beraber derleyip yayınlamak istedik.

SAYIŞMACA METİNLERİ

1. Nerminim, Nerminim yema çok pengiri, pengir seni öldürecek ceheneme, götürecek, Cehenemin kapıları İstanbul'un çadırları hik, sen bu oyundan çık.
2. Portakalı soydum, Baş ucuma koydum, ben bir yalan uydurdum. Duma duma dum, kırmızı mum, dolapta pekmez yala yala bitmez küçük Fatmacık sen bu oyundan çık.
3. Bindim erik dalına, erik dalı haşlı, yingem kara kaşlı, amıcam keş başlı.
4. Ayşe teyze Ayşe teyze bahçene gireyim mi? gir, elma alayım mı? al, kaç tane 4 tane, 1,2,3,4 sen bu oyundan çık.
5. Yağ satarım, bal satarım ustam öldü ben satarım, ustamın balı sındır, satsam 15 liradır.
6. Balkondan atla, ağzını topla, kızın adı Neşe, saat gider 5'e 1, 2, 3, 4, 5.
7. Pite, pite, pite kol pite kimi tutacıs oni vuracıs.
8. Eveleme develeme deve kuşu kovalama, en tüm ben tüm, tali ilki, du bam pis.
9. Bülbülüm bülbülüm nere gidersin, giderim giderim kendi bahçeme topladım topladım bir samancık, yaparım yaparım bir yuvacık geldi kara kuş, bozdı yuvamı, ağladım ağladım iki gözüm kör oldu.
10. Ali bali kasabali nerden aldın güzel kari, telledim, pulladım kasabaya yolladım, kasabanın kızları yazı yazar elleri, kuran okur dilleri.
11. Şaban çağırıldı baban alsın tüfeği, vurasın kara köpeği.
12. Karga karga gag dedi, çık şu dala bak dedi, çıktım baktım şu dala, bu karga ne budala.
13. Kutu kutu mersin, elmamı yersin, arkadaşım Birol arkaya dönersin.
14. Bisiklete bindim, karıncayı ezdim, afedesin karınca seni maymun anetim.

15. Ayşe teyze, Ayşe teyze! oğlun geldi mi? geldi. Ne getirdi ince boncuk. Kime kime. Sana bana. Dama kime. Kara kediye kara kedi nerde? Ağaca çıktı. Ağaç nerde? Balta kesti. Balta nerde? Suyu düştü. Su nerde? inek içti. inek nede? Dağa kaçtı. Dağ nerde? yandı bitti kül oldu.
16. İncirlerim döküldü toplayamadım, küçük hanım geldi saklayamadım, ikicik, mikicik nerden geldin ordan çık.
17. A, a acı, tatlı cacı, pek şakacı, mobilyacı, bizim evin arkası düşer mi fabrikası, annam, babam başbakan var mı bana yan bakan. Ali bana yan baktı 5 yıl hapiste yattı. On on on numara Michale Jaksın, Madona, bir numara gir çuvala sallan vur duvara.
18. Edime Edime ben hamama giderim, benim hamam nardan kilimleri şardan, doğrudum bakmaya başım vurdu tahtaya bir ocakla bir bucak, komşu kızı bakacak, yüreğimi yakacak.
19. Eni meni seni, seni çukulata buz gibi limunada, limunada bitti koca kari gitti.
20. O piti piti karamela sepeti terazi lastik jimnastik biz size geldik bitlendik, hamama gittik temizlendik.
21. Hastayım hasta canım ister pasta, gel gidelim dansa, orda yeriz pasta.
22. Elma attım denize geliyor yüze yüze ben vuruldum Filize, Filiz Akın evi yakın onu sever Cüneyt Akın. Kın, kın, kın kına gecesi, si, si, si simitçi, çiğ, çi, çi çiğ köfte, te, te, te telefon.
23. U akrakrak, bin duvara bak, acı nene kına düzer, ben bilirim kimi sever, altın paşayı seviyor, altın paşa çardakta, lira mühür parmakta, endirina gülelim, az ekmek, tuz ekmek, bir bacacık, sen bu oyundan çık.
24. Ya şundadır ya bunda, elvacının kızında.
25. Anneciğim anneciğim bak sana, şampuanım bitti alsana, sus kızım sus kızım çarparım, baban para vermiyor ne yapayım. Babacığim babacığim bak sana, şampuanım bitti alsana, sus kızım sus kızım çarparım, patron para vermiyor ne yapayım.
26. Sen makaron, sen fero, son fero. Emaron emaron leo, leo, tip, tip, tip, leo, leo, tip, tip, tip. Une, tue, three, ma vaş ti, mae dorin rayzo ti.
27. En ten ten, çıkaten çıkaten, çetinama çetinama ampıra, Prasela, visola, asalden. Muçi muçi muf, bin ban buf.
28. Şaban balaban kırk ayaklı bir adam.
29. Eveleme develeme, deve kuşi kovalama, çelik çember, mister hamber, taze tuzi, berber kızı, açın gelir, bir tahtada buluşalım, oncuk boncuk, kepeli çocuk, erencik perencik koç kapıcık.
30. Civan civan civan, ne getirdi kocan, etli patlican, yak ateşi ver

- dumana,Allah versin mercivan.
31. Kutu kutu mersin elmamı yersin, arkadaşım Ayşe arkaya dönersin.
32. Balkondan atla ağzını topla. Kızın adı Atiye,saat gider altı'ye.
33. Benim adım beyaz kelebek,oynarım ben pek çok severek, daldan dalala konarak,papatyaları okşayarak.
34. Üşüdüm üşüdüm, elmamı yediler,bana cüce dediler,cücelikten çıktım,ablama gittim,ablam pilav pişirmiş,içine fare düşmüş, vallahi billahi ben bu eve girmem.
35. Bizim kız altın taş,taktına gitti pişir,bizim oğlan altın kravat,taktına gitti pişir.
36. Leylek leylek havada yumurtası tavada, kondu bizim bacada, bizim baca yıkıldı, annem düştü bayıldı.
37. Üzüm üzüm üzüme, tiken girdi güzüme, çıkarırken tikenı öğretmen çıktı ünüme.
38. Ali Osman, Lepe Sultan, var mı kızın?-var, nısı adı?-Emine adı, nısı oğlan?-iyi oğlan, nısı kız? iyi kız,verdik gitti.
39. Denizde dalga,hoş geldin abla,eteğini topla,rahat otur abla. Doktor sana ne dedi? beş yumurta ye dedi.
40. Enez pekmez hiç bişi yemez, bir saan paça, on iki pogaça, bir tepsi tatlı, iki tene baraktı.
41. Ördek başını kaldırdı, hayvanlara saldırdı, hayvacı komiser,çık başını göster,nişanlın geliyor, kimi istiyorsun.
42. Çantamı aldım koluma,çıktım çöpçü yoluna, ben bir subay beklerken, çöpçüde girdi koluma, ayakkabım toz atar, çöpçüde cama göz atar.
43. İki gemi geliyor,biri a biri b,ortancısı Kemal Paşa, gel gidelim Beşiktaş'a, Beşiktaş'ta kız avlama, hangisi güzel, mendili ipek.
44. Çantamı aldım koluma, aktım dağlar yoluna, ben bir subay beklerken çöpçüde girmiş koluma. Ayakkabım toz atar, çöpçü bana göz atar, kör olası çöpçü.
45. Mutfakta neler oluyor?
Fasülye bakla bakla, bakla yanında kızartma, kızartma bana bakıyor ayırdır inşallah, hey. Çatla patla, yüz yuvarlak, kıymalı börek sütlü çörek, ek dostum çek, arabanı yoldan çek, çek,çek amca burnu kamca, hani ana tabanca, tabancayı kaç kuşağa veriyorum on kuşağa, biricik, ikicik, üçücük,dördüncük,beşincik,altıncık,yedincik,sekizincik,dokuzuncuk,oncuk avı boncuk tembel çocuk.
46. Ali, Ali dum dum beş para buldum, çarşıya gittim çarşı yok, eve geldim ev yok,annem hasta düşek yok, bebek ağlar beşik yok.

47. Nemin'im, Nermin'im yema çok peyniri peynir seni öldürecek, cehennem götürecektir, cehennem kapıları, İstanbul'un cadıları, hik mik sen bu oyundan çık .
48. Yağ satarım, bal satarım,usta mendili ben satarım.
49. Eski sandık yüzünü göster, göstermezsen bir poz ver, güzellik mi?, çirkinlik mi?, başı heykellik mi?.
50. Sanıplı çamaşır kaldırma, kaldırma beni satarım seni.
51. Oy elif hanım seni sever canım, nasıl çağıracağım top şeker hanım.
52. Benim bir küçücük köpeğim var,otur desem oturur, kalk desem kalkar, elleriyle şlap, şlap, şlap, ayaklarıyla pat, pat, pat.
53. Mustafa mistik, arabaya kıstık, üç mum yaktık,sehirni baktık.
54. Cami kapısından girdim içeri, hafızlar oturmuş dört köşeli, endo, mendo mendo güzeli, kimde vardır beyaz boya o çıksın.
55. Aboney maboney, aboney maboney, sus konuşma gezeze matematik dersinde,hastayım diyorsun dondurmaya yiyorsun, çocukluğun gelince mini etek giyorsun.
56. Babam bana bir bebek aldı, saçları sırmalı, gözleri koyu yeşil, yanakları elmalı.Bir gün çıktım odaya, çıka çıka odaya bebeğimi kaybettim, başladım ağlamaya. Onu sever okşardım çıkı, çıkı beslerdim, yaramazlık yapınca kulağını çekerdim.
57. Laleli, laleli mor çiçek laleli burdan geçecek öp babanın elini seni bana verecek, duvardan atlasana, patates toplasana, ben annemin biricik kızımı ağzını toplasana. 60bani bani,70bani bani, 80bani bani, 90bani bani,100şıkı şıkı, ablamı alamazsın, eniştem alamazsın, bana göbek atamazsın kış, kış, kış. Ablanı aldım bide enişten oldum,bide sana göbek attım kış, kış, kış.
58. Çık çikalım çardağa ördeğimi yemeden,akpak demeden, çıktım baktım,çaktım çıkardım..
59. İğnem düştü yakmadan,kral gelir arkamdan,kral gelme arkamdan annem bakar balkondan
60. Bir, iki, üçler yaşasın Türkler, dört, beş, altı Polonya battı, yedi, sekiz, dokuz gavurlar domuz, on, on-bir, on-iki İngilizler tilki.
61. Osman toloman çoğka ayrani, yetişelim bayramı.
62. Doğan paşa sıçtı taşa, taş yanıdı baştan başa.
63. Bir kedi varmış beşe kadar sayarmış: bir, iki, üç, dört, beş.
64. Kocakari kalk lambayı yak üç göbek at: bir, iki, üç.
65. Birinci ders matematik,öğretmen dedi bir, iki, üç ben zannettim yiri-üç, ah şu kafam, vah şu kafam. İkinci ders Türkçeydi, öğretmen dedi ahuekber, ben zannettim yat koğk geber, ah şu kafam vah şu kafam.

